

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2015/16:2969

av Karin Enström m.fl. (M)

Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2016 inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska ha en ambitiös utvecklingspolitik och ett generöst bistånd och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ansvarsfull hantering av biståndsmedel och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att biståndet ska utgå ifrån och värna OECD:s (Organisation for Economic Co-operation and Development) biståndskommitté Dacs (Development Assistance Committee) definition av bistånd och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om principen om ett arbetssätt där biståndets resultat återspeglas i strategierna och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska vara tydligt och ställa höga krav på sina samarbetspartner i biståndet när det gäller resultatfokus, ett aktivt antikorrupsionsarbete, en effektiv medelsanvändning och transparenta system för redovisning; Sverige ska också vara berett att ompröva sitt biståndsgemenskap när kraven inte uppfylls, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om anslaget till Sidas informations- och kommunikationsverksamhet och tillkännager detta för regeringen.

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökade resurser till globala insatser för socialt hållbar utveckling och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en tydlig landfokusering samt de bilaterala strategier som är under utfasning och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka kärnstödet till multilaterala organisationer och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minska stödet till regionala och bilaterala strategier och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökade resurser till UNHCR, WFP, Unicef, CERF och GAVI och tillkännager detta för regeringen.

Sammanfattning

Svensk utrikespolitik ska främja demokrati, mänskliga rättigheter och hållbar utveckling och hävda internationell rätt och jämställdhet. Målet är att bidra till att omvandla förtryck till frihet, fattigdom till framsteg och resursslöseri till hållbar utveckling. Vi ska främja öppenhet och handel som en väg till fler jobb, välstånd och högre tillväxt, men också som ett redskap för bättre förståelse och tolerans. Och vi ska fortsätta att vara ett land som tar ansvar för människor på flykt.

Anslagsanvisning

Tabell 1. Moderaternas förslag till anslag för 2016 uttryckt som differens gentemot regeringens förslag (tusental kronor).

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen (M)
1:1 Biståndsverksamhet	31 120 825	-820 000
1:2 Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida)	1 050 445	
1:3 Nordiska Afrikainstitutet	14 464	
1:4 Folke Bernadotteakademin	105 475	
1:5 Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete	50 000	
1:6 Utvärdering av internationellt bistånd	16 265	
Summa	32 357 474	-820 000

Politikens inriktning

Sverige har ett moraliskt ansvar att arbeta för att utrota fattigdom och förtryck. Det målet är långt ifrån uppnått. Sverige ska därför ha en ambitiös utvecklingspolitik och ett generöst bistånd.

Världens kraftsamling för att nå FN:s millennieutvecklingsmål till 2015 har gett resultat. De senaste decennierna har vi sett den snabbaste fattigdomsminskningen i världshistorien. Hundratals miljoner människor har lyfts ur fattigdom. Samtidigt ökar fattigdomen i vissa delar av världen och förblir en stor global utmaning. Men mer behöver göras för att uppnå målen om kvinnor och barns hälsa och mot mödra- och barndödlighet. Om vi med framgång ska kunna bekämpa fattigdomen måste miljöproblem, migration, handels- och säkerhetsfrågor ses som integrerade delar av utvecklingsagendan.

Vägen ur fattigdom går via ekonomisk tillväxt och handel. En framgångsrik politik för global utveckling får därför inte stanna vid att handla om bistånd. Den måste handla om välstånd. För att vinna kampen mot fattigdomen behövs mer frihandel, fler entreprenörer och bättre idéer, mer kunskap och mer internationell samverkan.

Till grund för vårt engagemang för att förbättra biståndspolitikerna ligger tron på alla människors rätt till frihet, trygghet och rättvisa och övertygelsen om att utveckling ytterst drivs av människors egen vilja och förmåga. Vi ser att biståndets uppgift är att bidra till att skapa förutsättningar för människor att lyfta sig ur fattigdom och förtryck. Biståndet ska bidra där andra flöden inte förmår åstadkomma resultat och måste hela tiden anpassas till förändringarna i omvärlden.

Genom stöd vid kriser, krig och katastrofer ska vi fortsätta att rädda liv och lindra nöd. Vi vill verka för att stärka det humanitära stödet vid kriser och katastrofer. Att stärka demokratin och jämställdheten samt öka respekten för mänskliga rättigheter ska vara vägledande värden för det svenska biståndet. Svenskt bistånd ska stödja frihetskämpar och stärka yttrandefriheten. Vårt bistånd ska förbättra möjligheterna för fattiga människor att dra nytta av ekonomisk tillväxt genom förbättrad tillgång till utbildning, hälsovård och fler och bättre jobb. Vi vill även att biståndet ska bidra till en förbättrad miljö, begränsad klimatpåverkan och till ett hållbart nyttjande av naturresurser.

Inte sedan andra världskriget har så många människor varit på flykt som i dag. Syrienkrisen har permanentats och miljoner människor är på flykt. Många av de flyktingkatastrofer som härjat i olika delar av Afrika har resulterat i permanenta flyktingläger där människor tvingas stanna i brist på andra alternativ. I Mellanöstern ökar de regionala motsättningarna och konflikterna. I såväl Irak som i Syrien kontrollerar Isil omfattande landområden, från vilka befolkningen tvingas på flykt eller tvingas underkasta sig det extrema terrorväldet. Detta ställer högra krav på att Sveriges

multilaterala kärnstöd stärkas och används där det gör mest nytta främst genom att kanaliseras via rätt organisationer. Vi anser därför att kärnstödet till de multilaterala organisationerna ska ökas ytterligare.

Vi ska ta fasta på kopplingen mellan säkerhet och utveckling. Avsaknad av fred och säkerhet är ett av de största hindren för att minska fattigdomen i världen. Majoriteten av de allra fattigaste länderna är samtidigt konfliktdrabbade. Sverige bör därför fortsätta att fokusera en stor del av sitt bistånd till konfliktdrabbade länder och postkonfliktländer. I de flesta av dessa länder krävs det både fredsfrämjande insatser och fredsbevarande samt långsiktiga utvecklingsinsatser. Genom att skapa säkerhet skapas den stabilitet som är en förutsättning för utveckling. Att bekämpa fattigdom genom breda fredsinsatser är effektivt biståndspolitik. Sverige bör också på detta område vara ett föregångsland och verka för att civila och militära resurser används i koordinerade insatser samordnade av FN eller regionala organisationer som Nato, EU och AU. Svenskt bistånd ska vara tydligt i sina värderingar och modigt i handling och präglas av ett perspektiv bortom biståndet. Ett effektivt bistånd kan inte bara bygga på god vilja, utan måste leverera verkliga resultat. Vi kräver därför en ansvarsfull hantering av biståndsmedel. Det innebär högt ställda krav på ekonomisk styrning och rapportering, kamp mot korruption i både biståndsorganisationer och samarbetsländer och en beredskap att agera mot missförhållanden.

Vi utgår ifrån och värnar OECD:s (Organisation for Economic Cooperation and Development) biståndskommitté Dacs (Development Assistance Committee) definition av bistånd. Denna anger att bistånd (Official Development Assistance, ODA) är flöden från offentlig sektor med det huvudsakliga syftet att främja ekonomisk utveckling och välstånd i fattiga länder och med ett gåvoelement om minst 25 procent. Svenskt bistånd ska gå till de länder som klassas som ODA-mottagare enligt OECD/Dacs kriterier.

I budgetpropositionen för 2015 aviserade regeringen att en översyn av den biståndspolitiska inriktningen ska göras. Inriktningen i det beslutade policyramverket kommer att få genomslag i kommande budgetpropositioner och i styrningen av det svenska utvecklingsarbetet genom strategier, regleringsbrev. Alliansregeringen drev konsekvent en biståndspolitik som nådde upp till enprocentsmålet, i åtta budgetar, men som också var mycket tydlig med att mätbarhet och ansvarsutkrävande är grundläggande principer. Det är viktigt att fortsätta med den principen och ett arbetssätt där biståndets resultat ska återspeglas i strategierna. Målsättningen ska vara att biståndet fortsätter uppnå 1 procent av BNI enligt den nya beräkningsmodellen.

På miljö- och klimatområdet har nya och stora utmaningar tillkommit. De globala humanitära behoven ökar och väntas fortsätta att öka på grund av mer komplexa och utdragna kriser. Klimatförändringar väntas ytterligare öka antalet människor som behöver humanitärt stöd. Trenden går i en riktning mot allt fler komplexa katastrofer när naturkatastrofer sker samtidigt som väpnade konflikter. Detta förvärras av brist på demokrati, fungerande samhällsinstitutioner och politiskt ansvarstagande.

Dock anser inte Nya moderaterna att det med tanke på det akuta läget i omvärlden är rätt prioritering att kraftigt öka stödet till klimatfonderna. Sverige är redan en av de största bidragsgivarna till den gröna fonden och anser att anslaget ska ligga kvar på samma nivå tills det att fonden är fullt operativ. Sverige är utöver den gröna fonden även stor bidragsgivare till ett antal andra miljö- och klimatfonder. Det är viktigt att effektiviteten i dessa fonder utvärderas före anslagen ytterligare höjs. Nya moderaterna anser att ökningen till Swedfund är en bra klimatsatsning då det är en investering i ett bolag som har utvärderats och fungerar väl och som långsiktigt bidrar till starka investeringar inom miljö- och klimatområdet. Att föra en klimatsmart biståndspolitik handlar inte bara om att satsa pengar utan lika mycket om ord, styrning och resultatfokus. Alliansregeringen lade i biståndsplattformen fram de prioriteringar som ska styra allt bistånd, dvs. mänskliga rättigheter, kvinnors rättigheter och hållbar klimatutveckling. Dessa prioriteringar genomsyrade hela biståndet och målen för både det bilaterala och multilaterala arbetet.

Demokratisk utveckling kräver fungerande och oberoende institutioner och procedurer. Sverige ska främja lösningar som baseras på medborgarnas intressen och existerande lokala förhållanden, samt system som har potential att vinna trovärdighet och legitimitet hos människor som lever i fattigdom eller förtryck. Det ska bidra till att stärka enskilda människors inflytande över politiken. Därför krävs demokratiska strukturer som möjliggör ansvarsutkrävande. Sverige ska verka för utvecklingen av starka, legitima och pluralistiska val- och partisystem samt via parlamentsstöd bidra till att hela den politiska processen stärks, till ett tydligare ansvarsutkrävande, bättre representativitet, större öppenhet och insyn. En stark och väl fungerande offentlig förvaltning och ett fungerande revisions- och kontrollsystem är centralt för att prioritera utvecklingen av en effektiv, öppen och väl fungerande förvaltning på central, regional och lokal nivå.

Alla människors rättssäkerhet och rättvisa inför lagen är avgörande för en ökad respekt för mänskliga rättigheter och stärkt demokratisk utveckling. Sverige ska därför i utvecklingsarbetet främja rättsstatens principer och eftersträva sammanhållna reformer

inom rättssektorn. Politisk frihet frigör krafter för social och ekonomisk utveckling. Vi vill därför utöka Sveriges förmåga att genomföra demokratibistånd och ser det som ett viktigt bidrag till att skapa en friare värld. Det handlar om att stödja uppbyggnaden av demokratiska institutioner och stärka rättsstatens funktioner i mottagarländerna. Insatser för att bidra till utbildning av politiker, tjänstemän och journalister är också centrala i detta arbete. Det partinära samarbetet med fokus på att stödja utvecklingen av demokratisk delaktighet och demokratiska partistrukturer spelar en viktig roll för att utveckla starka flerpartisystem i mottagarländerna. Med den inriktningen på biståndet så bidrar vi också långsiktigt med att stävja extremism och förebygga terrorism.

Vårt bistånd ska ställa krav på respekt för demokrati och mänskliga rättigheter. Med ett sådant fokus på biståndet så bidrar vi också långsiktigt med att stävja extremism och förebygga terrorism. Sverige ska vara tydligt och ställa höga krav på sina samarbetspartner i biståndet när det gäller resultatfokus, ett aktivt antikorrupsionsarbete, en effektiv medelsanvändning och transparenta system för redovisning. Sverige ska också vara berett att ompröva sitt biståndsenagemang när kraven inte uppfylls. Sverige ska ställa krav på och stödja samarbetsländernas ansträngningar att bekämpa korruption. Viktiga åtgärder för att motverka korruption är utvecklingen av fungerande och trovärdiga institutioner som främjar insyn, öppenhet och möjligheter till ansvarsutkrävande.

Utvecklingen i de flesta länder är helt avhängigt hur potentialen hos kvinnor tas till vara. Att kvinnor förvägras sina grundläggande fri- och rättigheter är ett av de största hindren för utveckling och tillväxt. Jämställdhetsperspektiv och särskilt fokus på kvinnors och flickors rättigheter ska därför prägla utformningen av all utvecklingspolitik. Svenskt bistånd ska bidra till ett jämställt samhälle. I ett jämställt samhälle har kvinnor och män, liksom flickor och pojkar, lika rättigheter, villkor, möjligheter, inflytande och makt att själva forma sina liv och att påverka samhället. Frånvaron av våld mot kvinnor och flickor är en förutsättning för detta. Ökad jämställdhet är därför ett mål i sig. Utvecklingen i de flesta länder är helt avhängigt hur potentialen hos kvinnor och tas till vara. Att kvinnor förvägras sina grundläggande fri- och rättigheter är ett av de största hindren för utveckling och tillväxt. Rätten och tillgången till utbildning för flickor och kvinnor är helt avgörande. Likaså måste kvinnor och män garanteras samma rättigheter i ekonomiska frågor.

Sverige ska bli världsledande på att skydda och främja kvinnors och barns rättigheter och möjligheter. Jämställdhetsperspektiv och särskilt fokus på kvinnors och flickors

rättigheter ska därför prägla utformningen av all utvecklingspolitik. Det svenska biståndet ska bland annat verka för stärkande av kvinnors politiska deltagande och inflytande, utbildning, kvinnors ekonomiska aktörskap och arbetsvillkor, sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR), kvinnors säkerhet inklusive bekämpning av alla former av könsrelaterat våld och människohandel. Mödra- och barnadödligheten är en tydlig indikator på ett lands utveckling. Det millenniemålet kommer inte att uppfyllas under 2015. Sverige har därför ett fortsatt ansvar att bidra till att den minskar.

Ett effektivt jämställdhetsfrämjande arbete behöver riktas till såväl kvinnor som män i syfte att förändra institutioner och samhällsstrukturer. Könsförtryckande beteenden ska synliggöras, kvinnors och flickors praktiska behov och långsiktiga strategiska intressen ska uppmärksammas och främjas. Män och pojkar behöver ökad kunskap om, och respektera, kvinnors och flickors åtnjutande av mänskliga rättigheter.

Då krävs också att vi ställer tydliga krav på våra samarbetsländer – kultur, religion och tradition kan aldrig motivera avsteg från principen om jämställdhet, icke-diskriminering och alla människors frihet och lika värde. Vi vill vidareutveckla det internationella samarbetet på detta område och gå från ord till handling. FN:s resolutioner om kvinnors ställning, bland annat 1325 och 1820, ska genomsyra vår politik på detta område.

Anslag 1:1 Internationellt bistånd

Moderaterna anser inte att det med tanke på det akuta läget i omvärlden är rätt prioritering att kraftigt öka stödet till klimatfonderna. Moderaterna avvisar regeringens förslag om tillskott om 886 miljoner kronor till anslaget Internationellt bistånd.

Inom anslag 1:1 föreslår Moderaterna att det görs ändringar i budgeten för utvecklingssamarbete inom styrelsen för internationellt utvecklingsarbete. Vi anser inte att Sida behöver ytterligare anslag för sin informations- och kommunikationsverksamhet. De extra 36 miljoner som regeringen föreslår i budgetpropositionen vill vi ska användas till globala insatser för social hållbar utveckling. Det är i linje med prioriteringar för biståndet som vi anser att Sverige ska ha där social hållbar utveckling är en av tre huvudmål. Moderaterna föreslår därför att Sidas resurser till informations och kommunikationsverksamhet läggs på samma nivå som i budgetpropositionen för 2015.

Alliansregeringen gjorde bedömningen att biståndet skulle fokuseras där det behövdes mest och till de mest utsatta. Det gjorde att alliansregeringen fokuserade biståndet till färre länder och började fasa ut ett antal länder under 2013. OECD/Dac var positivt till

att Sverige valde att prioritera sitt bistånd till färre länder och med mer fokuserade resultatstrategier. Regeringen väljer att fortsätta eller utöka bilaterala strategier och bistånd som är under utfasning. Att åter öka antalet mottagarländer är fel i sig men framförallt i det akuta läge som råder nu när vi måste använda mer medel för att möta det enorma behovet. Regeringen föreslår i sin budgetproposition för 2015 en kraftig höjning av det bilaterala biståndet. Nya moderaterna föreslår att 500 miljoner tas från det bilaterala stödet inom 1:1 (tabell 2:15) för att öka anslaget till kärnstöd till de multilaterala organisationerna inom 1:1 (tabell 2.16). Nya moderaterna föreslår (i relation till budgetpropositionen för 2016) öka anslaget till UNHCR med 150 miljoner, WFP med 150 miljoner, Unicef med 50 miljoner, CERF med 50 miljoner och GAVI med 100 miljoner. Det är där det idag finns de största behoven i den akuta kris som råder.

Regeringen vill ha kvar eller höja alla anslag inom kärnstödet till multilaterala organisationer utom till GAVI. Det är mycket olyckligt att regeringen väljer att minska stödet just till GAVI med 50 miljoner. Biståndet ska riktas till organisationer som verkligen fungerar och når resultat, och ett sådant är vaccinationsprogrammet GAVI.

Det finns också ett stort behov av en översyn av vart kärnstödet till de multilaterala organisationerna går. Under varje organisation finns många underorganisationer. Det behövs en helhetsbild över vart pengarna går och var biståndet används mest effektivt.

Karin Enström (M)

Sofia Arkelsten (M)

Göran Pettersson (M)

Tobias Billström (M)

Margareta Cederfelt (M)

Sotiris Delis (M)

Ulrika Karlsson i Uppsala (M)

Hans Wallmark (M)

Anti Avsan (M)

Olof Lavesson (M)